

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇН
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет фінансів
Кафедра банківської справи та страхування**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Науково-методичною радою університету

Протокол від _____ 2024 р. № _____

Голова НМР _____ Анатолій Колот

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«Операції небанківських фінансово-
кредитних установ»**

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність

перший (бакалаврський)
07 Управління та адміністрування
072 Фінанси, банківська справа та страхування та
фондовий ринок

освітня програма
тип навчальної
дисципліни

«Управління фінансовим бізнесом»
обов'язкова

ПОГОДЖЕНО:

Керівник проектної групи / Гарант
освітньо-професійної програми
_____ Ігор Івасів

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою банківської справи та страхування
протокол № ____ від _____ 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ Людмила Примостка

ПОГОДЖЕНО:

Начальник навчально-методичного відділу
забезпечення якості освіти та акредитації
_____ Тетяна Фролова

Розробник:

Стецюк Тетяна Іванівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи та страхування
e-mail: stetsiukti@kneu.edu.ua

Форма навчання —	очна (денна)
Семестр —	5
Кількість кредитів ECTS —	4
Форма підсумкового контролю —	екзамен
Мова(и) викладання	українська

Форма навчання —	заочна
Семестр —	6
Кількість кредитів ECTS —	4
Форма підсумкового контролю —	екзамен
Мова(и) викладання	українська

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	11
Змістовий модуль 1.	
Тема 1. Сутність небанківських фінансово-кредитних установ та особливості їх функціонування.....	11
Тема 2. Державне регулювання небанківських фінансово-кредитних установ.....	11
Тема 3. Операційна діяльність страховика	11
Тема 4. Операції недержавних пенсійних фондів.....	12
Змістовий модуль 2.	12
Тема 5. Кредитні спілки та їх операції	12
Тема 6. Операції лізингових компаній на ринку фінансових послуг.....	12
Тема 7. Особливості здійснення факторингових операцій.....	13
Тема 8. Особливості діяльності ломбардів та їх операції.....	13
Тема 9. Діяльність та операції інвестиційних компаній на ринку фінансових послуг.....	13
3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА	15
3.1. Порядок поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання здобувача.....	15
3.2. Перезарахування та визнання результатів навчання з навчальної дисципліни.....	17
4. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	18
4.1. Основна література	18
4.2. Додаткова література	18
4.3. Дистанційні курси та інформаційні ресурси	19

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» розроблена відповідно до Положення про робочу програму навчальної дисципліни в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, затвердженого Вченою радою Університету 17.11.2022 р. (протокол № 4) та введеного в дію наказом ректора від 17.11.2023 р. № 488.

Анотація навчальної дисципліни:

Операції небанківських фінансово-кредитних установ (НФКУ - це фінансові та кредитні операції, які здійснюються такими фінансовими установами, як кредитні та лізингові компанії, страхові організації, пенсійні та інвестиційні фонди і інші фінансові установи, які надають послуги схожі на банківські.

Дисципліна «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» займає важливе місце у підготовці висококваліфікованих фахівців, передбачає вивчення теоретичних засад і організаційно-правових механізмів функціонування фінансово-кредитних інститутів небанківського типу, що акумулюють грошові доходи, капітали та заощадження громадян, підприємств, держави, спеціалізуються на виконанні не багатьох операцій. Навчальна дисципліна присвячена вивченню процесів, які відбуваються на ринку небанківських фінансово-кредитних установ, виходячи із специфіки їх діяльності як фінансових посередників. Дозволяє опанувати методологічні основи функціонування небанківських фінансово-кредитних установ, зміст їх операцій та наданих послуг. У результаті вивчення дисципліни у здобувачів сформується вміння користування операціями та послугами, що надаються небанківськими фінансово-кредитними установами.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» як навчальна дисципліна інтегрує велику кількість базових понять та прийомів загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін таких, як: «Страховання», «Банківська система», «Гроші та кредит», «Фінанси», «Фінансовий ринок», «Основи безпеки бізнесу».

Мета вивчення навчальної дисципліни: полягає у формуванні у здобувачів знань теоретичних основ функціонування небанківських фінансово-кредитних установ, порядку набуття практичних навичок здійснюваних ними операцій та послуг, вміння використовувати й адаптувати отримані знання до конкретних ситуацій у майбутній професійній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів цілісної системи знань та навичок щодо механізму проведення операцій небанківських фінансово-кредитних установ. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні *засвоїти* елементи дослідницької діяльності, необхідність і сутність операцій небанківських фінансово-кредитних установ; напями участі держави на ринку небанківських фінансово-кредитних установ; основні умови надання операцій зі страхування, недержавних пенсійних фондів, кредитних, лізингових, факторингових операцій, ломбардів та інвестиційних компаній; орієнтуватися в особливостях їх діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансові відносини, які виникають між учасниками небанківських фінансово-кредитних установ, що акумулюють грошові доходи, капітали і заощадження громадян, підприємств, держави та спеціалізуються на виконанні багатьох операцій.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей та результатів навчання відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми (табл. 1). Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 1 - Матриця компетентностей та результатів навчання, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми «Управління фінансовим бізнесом».

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПР10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
		ПР19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
ЗК 02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПР09	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
		ПР19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань
ЗК 08	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ПР05	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
		ПР08	Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.
		ПР10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
		ПР 11	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 08	Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР09	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
СК09	Здатність здійснювати ефективні комунікації	ПР08	Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

		ПР10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
		ПР 11	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
		ПР 19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
СК 10	Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення	ПР 05	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
		ПР 10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
		ПР 19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
		ПР 20	Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
СК 12	Здатність розуміти основні принципи і засади фінансового бізнесу, аналізувати й структурувати проблеми управління фінансовим бізнесом, формувати конкурентні переваги фінансово-кредитних установ, визначати обсяги необхідних ресурсів, здійснювати вибір варіанту їх залучення та розміщення, в тому числі на міжнародних фінансових ринках.	РН29	Вміти формувати операційну стратегію розвитку банківських бізнес-напрямів, реалізовувати валютні операції та міжнародні розрахунки.
		РН34	Володіти практичними навичками та прийомами управління фінансово-кредитними установами; використовувати ефективні методи, способи та інструменти організаційної діяльності в фінансово-кредитних установах, демонструвати здатність організовувати, реалізовувати та адмініструвати процеси менеджменту в організаціях фінансового сектору.

СК13	Здатність управляти бізнес-процесами фінансово-кредитних установ, ідентифікувати й оцінювати ризики їхньої діяльності, розробляти та вдосконалювати систему управління якістю та безпекою фінансових послуг, здійснювати ризик-менеджмент фінансового бізнесу	PH 27	Знати зміст, процедури та технології бізнес-процесів фінансово-кредитних установ, вміти відображати їх у фінансовому обліку, використовувати прийоми та методи планування та моделювання процесів залучення та розміщення фінансових ресурсів, оцінювати ризики та забезпечувати безпеку фінансової діяльності.
		PH28	Аналізувати та оцінювати фінансові показники діяльності фінансово-кредитних установ, їх фінансову стійкість, прибутковість, платоспроможність, володіти навичками та інструментами бізнес-аналітики.

Таблиця 2 – Результати, методи навчання та засоби діагностики за навчальною дисципліною «Операції небанківських фінансово-кредитних установ»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Засоби діагностики
1.	Знання:		
1.1	особливостей та сучасних тенденцій розвитку небанківських фінансово-кредитних установ; понять ризиків пов'язаних з їх діяльністю; взаємозв'язок послуг та операцій небанківських фінансово-кредитних установ;	<i>лекція, семінарське заняття, дискусія, дискурс</i>	<i>Бліцопитування, презентація і захист індивідуальних (колективних) завдань, тестування, перевірка виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання індивідуальних та командних завдань, Case-study, контрольна (модульна) робота, екзамен.</i>
1.2	економічної необхідності та сутності державного регулювання й нагляду за небанківськими фінансово-кредитними установами їх нормативно-правового забезпечення; функцій та завдань уповноваженого органу нагляду за небанківськими фінансово-кредитними установами;	<i>лекція, семінарське заняття, дискусія, дискурс</i>	
1.3	операційної діяльності страховиків; страхових премій як головного джерела надходжень страхової організації від операційної діяльності; операцій прямого та вхідного перестраховування; операцій з надання страхових продуктів та їх реалізації;		
1.4	економічної сутності операцій недержавних пенсійних фондів їх функції, принципи та правові засади організації; активів недержавних пенсійних фондів та їх структуру; призначення пенсійних виплат;		

1.5	функції та принципи діяльності кредитної спілки їх фінансово-економічний механізм створення та реєстрацію; види фінансових операцій кредитних спілок та їх характеристику;	<i>лекція, практичне заняття, вирішення фінансових вправ (задач/ ситуацій)</i>	<i>Бліцопитування, презентація і захист індивідуальних (колективних) завдань, тестування, перевірка виконання аналітично- розрахункових робіт, екзамен.</i>
1.6	економічної сутність лізингових операцій їх види, переваги та основні характеристики; лізингові угоди та їх форми; види лізингових платежів;		
1.7	сутності особливостей здійснення факторингових операцій; факторингу і кредиту їх відмінності і переваги; механізм реалізації факторингових операцій; методи встановлення лізингу суми факторингової операції;		<i>індивідуальних та командних завдань, Case-study, контрольна (модульна) робота, екзамен.</i>
1.8	економічний зміст ломбардів та їх операцій; визначення та характеристику ломбардної діяльності в Україні; порядок видачі кредитів та оформлення застави та інші супутні послуги ломбарду;		
1.9	економічної необхідності та сутності діяльності та операцій інвестиційних компаній на ринку фінансових послуг їх фінансові можливості, операції та види.		
2.	Уміння/навички:		
2.1	знаходити й аналізувати інформацію з різних джерел щодо діючих небанківських фінансово-кредитних установ; орієнтуватися у різних операціях небанківських фінансово-кредитних установ, в особливостях їх розвитку на різних етапах;	<i>семінарське заняття, аналітична доповідь, дискурс</i>	<i>Презентація, перевірка виконання індивідуальної (командної) роботи, бліц- опитування, перевірка виконання аналітично- розрахункових робіт, Case study, контрольна (модульна) робота, екзамен.</i>
2.2	оцінювати різні ризики та види операцій небанківських фінансово-кредитних установ; розраховувати величину страхової премії; аналізувати структуру страхового тарифу;	<i>практичне заняття, вирішення фінансових вправ (задач/ ситуацій), дискурс</i>	
2.3	розраховувати показники фінансової стійкості страхових операцій;	<i>практичне заняття, вирішення фінансових вправ (задач/ ситуацій), дискурс</i>	
2.4	розраховувати основні показники з відповідних операцій небанківських фінансово-кредитних установ;		
2.5	визначати порядок призначення пенсійних виплат;		

2.6	визначати вигоди для сторін при укладенні конкретного договору з небанківською фінансово-кредитною установою;	<i>практичне заняття, вирішення фінансових вправ (задач / ситуацій), дискурс</i>	
2.7	аналізувати та визначати види фінансових операцій кредитних спілок та їх характеристику;	<i>Практичне заняття, вирішення фінансових вправ (задач / ситуацій)</i>	
2.8	аналізувати факторингові операції; знати механізм реалізації факторингових операцій; визначати особливості договорів лізингових операцій їх переваги та форми; розраховувати види лізингових платежів;	<i>практичне заняття, вирішення фінансових вправ (задач / ситуацій), дискурс</i>	
2.9	Аналізувати діяльність та операції інвестиційних компаній та інвестиційних фондів.		
3.	Комунікація		
	здатність працювати у конкурентному середовищі, вирішення проблематики застосовувати інформаційної асиметрії між усіма суб'єктами небанківських фінансово-кредитних установ; зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців.	<i>практичне заняття, аналітична доповідь, дискусія, фінансових вправ (задач / ситуацій)</i>	<i>Перевірка виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач та ситуацій, презентація, дискурс, екзамен.</i>
4.	Відповідальність і автономія		
	Демонстрація розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення чи надані пропозиції/рекомендації, які можуть впливати на діяльність небанківських фінансово-кредитних установ їх операції та бізнес-процеси.	<i>практичне заняття, аналітична доповідь, дискусія, фінансових вправ (задач / ситуацій).</i>	<i>Перевірка виконання вирішених конкретних задач та ситуацій, презентація, дискурс, екзамен.</i>

Таблиця 3 – Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання з навчальної дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» у відповідності до результатів навчання

Шифр РН (відповідно до ОПШ)	Результати навчання (відповідно до ОПШ)	Методи навчання	Засоби діагностики / форми оцінювання
РН 27	Знати зміст, процедури та технології бізнес-процесів фінансово-кредитних установ, вміння відображати їх у фінансовому обліку, використовувати прийоми та методи планування та моделювання процесів залучення та розміщення фінансових ресурсів,	<i>Словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення, дискусія. <i>Наочні:</i> Ілюстрація, перегляд, демонстрація. <i>Практичні:</i> досвід, вправи, вирішення задач, мозковий штурм	<i>Засоби поточного контролю:</i> усне (теоретичне) опитування, бліцопитування, співбесіда; письмова перевірка (есе, задачі), тестування, усний зворотній зв'язок. <i>Засоби періодичного контролю:</i> тестування. <i>Засоби підсумкового контролю:</i> екзамен, захист

	оцінювати ризики та забезпечувати безпеку фінансової діяльності.	<i>Методи самостійної роботи:</i> порівняльний аналіз; написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей.	курсової роботи
PH 28	Аналізувати та оцінювати фінансові показники діяльності фінансово-кредитних установ, їх фінансову стійкість, прибутковість, платоспроможність, володіти навичками та інструментами бізнес-аналітики.	<i>Словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення, дискусія. <i>Наочні:</i> Ілюстрація, перегляд, демонстрація, спостереження. <i>Практичні:</i> досвід, вправи, вирішення задач, мозковий штурм <i>Методи самостійної роботи:</i> порівняльний аналіз; вирішення задач, аналітично-розрахункова робота.	<i>Засоби поточного контролю:</i> Усне (теоретичне опитування) бліцопитування, співбесіда; письмова перевірка (есе, задачі), тестування, усний зворотній зв'язок. <i>Засоби періодичного контролю:</i> тестування. <i>Засоби підсумкового контролю:</i> екзамен, захист курсової роботи
PH 29	Вміти формувати операційну стратегію розвитку банківських бізнес-напрямів, реалізовувати валютні операції та міжнародні розрахунки.	<i>Словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення, дискусія. <i>Наочні:</i> Ілюстрація, перегляд, демонстрація, спостереження. <i>Практичні:</i> досвід, вправи, вирішення задач, мозковий штурм <i>Методи самостійної роботи:</i> порівняльний аналіз; вирішення задач.	<i>Засоби поточного контролю:</i> усна перевірка (опитування, бліцопитування, співбесіда; письмова перевірка (есе, задачі), тестування, усний зворотній зв'язок. <i>Засоби періодичного контролю:</i> тестування. <i>Засоби підсумкового контролю:</i> екзамен, захист курсової роботи

Засвоєні здобувачами знання та набуті під час вивчення даної дисципліни навички є основою для здійснення практичної діяльності у сфері небанківських фінансово-кредитних установ. Досягненню мети та ефективній реалізації завдань вивчення навчальної дисципліни підпорядкована логіка її викладання, структура і зміст.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний бюджет навчального часу для вивчення дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» встановлюється відповідно до тематичного плану й складає 120 год. (4 кредити). Форма підсумкового контролю – **екзамен**.

Таблиця 4 – Тематичний план дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ»

Назва теми	Кількість годин за формами навчання							
	Очна (денна) форма навчання				Заочна форма навчання			
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Індивідуальні заняття	Самостійна робота здобувача	Контактні заняття	Індивідуальні заняття	Самостійна робота здобувача	
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Сутність небанківських фінансово-кредитних установ та особливості їх організації	2	4	1	10	2	1	14	
Тема 2. Державне регулювання небанківських фінансово-кредитних установ	2	4	0,5	8	2	0,5	12	
Тема 3 Операційна діяльність страховика	2	4	1	8	2	1	12	
Тема 4. Операції недержавних пенсійних фондів	2	2	0,5	6	2	0,5	8	
Змістовий модуль 2								
Тема 5. Кредитні спілки та їх операції	2	4	0,5	6	2	0,5	12	
Тема 6. Операції лізингових компаній на ринку фінансових послуг	2	2	1	6	2	1	12	
Тема 7. Особливості здійснення факторингових операцій	2	6	0,5	6	1	0,5	8	
Тема 8. Особливості діяльності ломбардів та їх операції	2	2	0,5	6	2	0,5	8	
Тема 9. Діяльність та операції інвестиційних компаній на ринку фінансових послуг	2	2	0,5	2	1	0,5	8	
Усього:	18	30	6	62	16	6	94	
Підсумковий контроль: екзамен(год)	4				4			
Разом:	годин	120				120		
	кредитів	4				4		

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Сутність небанківських фінансово-кредитних установ та особливості їх функціонування

Небанківські фінансово-кредитні установи: (НФКУ) економічна природа, роль та особливості функціонування на ринку фінансових послуг. Небанківські фінансові установи у структурі фінансового сектору України. Небанківські фінансово-кредитні установи як провідні суб'єкти фінансового посередництва.

Види послуг, які надаються небанківськими фінансово-кредитними установами: надання кредитів, страхування, пенсійне забезпечення, лізинг, факторинг та інвестиційна діяльність. Взаємозв'язок послуг та операцій небанківських фінансово-кредитних установ. Ризики пов'язані з діяльністю НФКУ: кредитний ризик; ліквідність; ринковий ризик; регуляторний ризик; ризик недостатньої диверсифікації; операційний ризик.

Діяльність із дотримання економічних нормативів небанківських фінансово-кредитних установ. Поняття фінансової стійкості небанківських фінансово-кредитних установ та способи її забезпечення.

Тема 2. Державне регулювання небанківських фінансово-кредитних установ

Необхідність державного регулювання небанківських фінансово-кредитних установ, його зміст та значення.

Правові аспекти діяльності небанківських фінансово-кредитних установ: ліцензування та реєстрація, нагляд та контроль, заходи попередження.

Захист прав споживачів небанківських фінансово-кредитних послуг. Інформування та прозорість. Захист від шахрайства та недобросовісної діяльності.

Тема 3. Операційна діяльність страховика

Операційна діяльність як основна діяльність страховика. Страхові премії як головне джерело надходжень страхової організації від операційної діяльності.

Структура страхового тарифу. Застосування нормативу витрат на ведення справи за обов'язковими видами страхування. Законодавчі обмеження та вимоги до страхових тарифів.

Операції прямого та вхідного перестраховання. Операції зі страховими резервами та централізованими резервними фондами. Операції з надання страхових продуктів та їх реалізації.

Особливості операційної діяльності страхових компаній зі страхування життя. Особливості операційної діяльності страхових компаній з ризикового страхування.

Інші надходження від операційної діяльності. Комісійна винагорода за передачу ризику в перестраховання. Частки страхових виплат компенсовані перестраховиками. Суми, що повертаються із страхових технічних резервів, інших ніж резерв незароблених премій. Суми, що повертаються із резервів страхування життя. Суми, що повертаються в результаті переданого страхувальниками або іншими особами права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки. Інші операційні доходи, що не включаються до страхових премій або інвестиційного доходу.

Маркетингові технології в системі операційної діяльності страховика. Цифровий маркетинг. Контент-маркетинг. Аналітика та вимірювання. Клієнтські відносини CRM. Аналіз конкурентів.

Тема 4. Операції недержавних пенсійних фондів

Необхідність недержавних пенсійних фондів їх значення та види. Функції та принципи організації недержавних пенсійних фондів. Суб'єкти недержавних пенсійних фондів. Правові засади недержавних пенсійних фондів.

Операції недержавних пенсійних фондів. Компанії з управління активами (КУА) та їх характеристика. Активи недержавного пенсійного фонду та їх структура. Інвестування пенсійних активів та їх захист. Порядок призначення пенсійних виплат. Правові засади недержавних пенсійних фондів. Зарубіжний досвід функціонування системи недержавних пенсійних фондів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 5. Кредитні спілки та їх операції

Передумови та історичні аспекти виникнення кредитної спілки. Механізм створення та функціонування кредитної спілки. Функції та принципи діяльності кредитної спілки. Особливості кредитної спілки: створення та реєстрація. Майно кредитної спілки.

Фінансово-економічний механізм діяльності кредитної спілки. Капітал, резерви та інші фонди кредитної спілки. Види фінансових операцій кредитних спілок та їх характеристика. Інвестиційна діяльність кредитної спілки. Місце та роль кредитних спілок у системі фінансово-кредитного забезпечення суб'єктів господарювання.

Тема 6. Операції лізингових компаній на ринку фінансових послуг

Поняття, сутність та регулювання лізингових операцій. Об'єкт, суб'єкт та умови договорів лізингових операцій. Основні аспекти/характеристики операцій з лізингу: майно, угода про лізинг, лізингові платежі, власність, технічне обслуговування.

Види лізингових операцій та механізм їх реалізації. Переваги лізингових операцій. Лізингові угоди та їх форми. Види лізингових платежів.

Тема 7. Особливості здійснення факторингових операцій

Еволюція виникнення факторингових операцій. Факторинг і кредит: відмінності та переваги. Факторингові операції як ефективний інструмент управління грошовими потоками компанії. Класифікація факторингових операцій.

Факторингові операції та їх особливості: факторська угода, викуп рахунків-фактур, ризики переведені на фактора, фінансова ліквідність, додаткові послуги. Механізм реалізації факторингових операцій. Методи встановлення лізингу суми факторингової операції.

Тема 8. Особливості діяльності ломбардів та їх операції

Ломбарди їх історичний контекст та основи діяльності. Об'єкти та суб'єкти ломбардних операцій. Визначення та характеристика ломбардної діяльності в Україні. Правові основи ломбардних операцій. Ломбарди та банківські установи: відмінності і переваги.

Основні аспекти ломбардних операцій: застава, збереження застави, оцінка, позика, термін позики, відсоткова ставка. Види та характеристики ломбардних операцій. Вуличні ломбарди. Банківські ломбарди. Інтернет-ломбарди. Власні та залучені ресурси ломбарду. Порядок видачі кредитів та оформлення застави. Супутні послуги ломбарду.

Тема 9. Діяльність та операції інвестиційних компаній на ринку фінансових послуг

Необхідність, значення та передумови розвитку інвестиційних компаній. Інвестиційні компанії та інвестиційні фонди, порядок створення та порівняльна характеристика.

Операції інвестиційних компаній та їх види. Фінансові можливості та очікування від операцій інвестиційних компаній. Нагляд та контроль за інвестиційними компаніями.

3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА

3.1. Порядок поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання здобувача

Структура навчальної дисципліни: передбачено 2 змістовних модуля. *Перший змістовний модуль* – присвячений теоретичним основам організації та напрямів розвитку ринку небанківських фінансово-кредитних установ, участі на ньому держави (теми 1- 4). *Другий* – висвітлює особливості здійснення конкретних операцій небанківських фінансово-кредитних установ (теми 5 - 9). Упродовж семестру, після завершення відповідних тем, проводиться тематичне онлайн-тестування з використанням системи *Moodle*. Навчальна дисципліна завершується – **екзаменом**.

Для забезпечення опанування навчальної дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» навчальні заняття передбачають широке використання інтерактивних методик викладання. Більшість з них побудована за принципом командної (або

індивідуальної) роботи та включають проведення дискусій, виконання фінансових вправ (задач / ситуацій) тощо.

Поточний контроль здійснюється впродовж семестру і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем базових знань з теоретичних основ навчальної дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ», вміння танабуття практичних навичок на ринку небанківських фінансово-кредитних установ.

При поточному контролі результатів навчання здобувачів оцінюванню підлягає виконання ними:

- завдань під час навчальних занять;
- контрольних (модульних) робіт;
- індивідуальних завдань самостійної роботи.

Навчальні заняття проводяться у вигляді у вигляді лекцій, семінарських (практичних) контактних занять.

Контрольна (модульна) робота здійснюється 2 рази на семестр на очній (денній) формі навчання та 1 раз – на заочній формі навчання у системі *Moodle* за відповідними темами навчальної дисципліни. Кожна контрольна (модульна) робота на очній (денній) формі навчання оцінюється від 0 до 5 балів, на заочній формі навчання – від 0 до 10 бал. Завдання для проведення контрольної (модульної) роботи включають вирішення тестових завдань.

Самостійна робота здобувачів передбачає виконання різних видів індивідуальних завдань (за вибором здобувача) у вигляді завдань до окремих тем або комплексних самостійних робіт з кількох тем з використанням реального матеріалу та презентацію завдань.

Здобувача НЕ допускають до підсумкового контролю у формі екзамену за таких умов:

- за результатами поточного контролю здобувач набрав від 0 до 20 балів (включно);
- здобувач пропустив більш як 50 % практичних (семінарських), контактних занять, не відпрацювавши їх до початку залікового тижня.

Загальна підсумкова оцінка вивчення навчальної дисципліни з підсумковим контролем у формі екзамену **складається із суми результатів:**

- поточного контролю (роботи на семінарських (практичних) контактних заняттях, контрольних (модульних) робіт та індивідуальних завдань для самостійного опрацювання здобувача (до 50 балів);
- підсумкового контролю (екзаменаційна робота) (до 50 балів).

Здобувач, який за сумарним результатом поточного і підсумкового контролю у формі екзамену набрав **від 21-59 балів (включно)**, після додаткової самостійної підготовки має право перескласти екзамен.

Перескладання екзамену з навчальної дисципліни **дозволяється не більше двох разів:** перший раз – науково-педагогічному (педагогічному) працівнику, який проводив екзамен; другий – комісії з двох науково-педагогічних (педагогічних) працівників відповідної кафедри. В обох випадках загального підсумкового оцінювання результатів навчання цього здобувача враховують результат їх поточного контролю. Термін ліквідації академічної заборгованості для таких осіб встановлюється згідно з графіком навчального процесу.

Здобувач, який за результатами **другого перескладання екзамену (комісії)** з навчальної дисципліни набрав **від 21 до 59 балів (включно)**, вважається таким, що має академічну заборгованість. Він має право за власною заявою опанувати цю навчальну дисципліну в наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом відповідної освітньої програми на засадах **факультативного вивчення** за індивідуальним графіком згідно з Положенням про надання додаткових освітніх послуг понад обсяги, встановлені навчальними планами і освітніми програмами.

Здобувач, який не написав заяву на факультативне вивчення навчальної дисципліни, а отже не ліквідував наявну академічну заборгованість протягом двох навчальних семестрів, підлягає відрахуванню з Університету.

Структура підсумкової оцінки за формою підсумкового контролю «екзамен» наведена в табл. 4.

Таблиця 4 – Структура підсумкової оцінки за накопичувальною системою з навчальної дисципліни освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (форма підсумкового контролю - екзамен)

Види навчальної діяльності здобувача	Розподіл балів за формами навчання	
	Очна (денна)	заочна
Робота на навчальних заняттях (семінарських, практичних)	15 занять × 2 бали = 30 балів	10 занять × 2 бали = 20 балів
Виконання контрольних (модульних) робіт	2 × 5 балів = 10 балів*	1 × 10 балів = 10 балів*
Виконання та захист індивідуальних завдань самостійної роботи (за вибором здобувача)	2 × 5 балів = 10 балів**	2 × 10 бал. = 20 балів**
Представлення результатів науково-дослідних робіт здобувача: 1. Участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах. 2. Публікація наукових статей, тез доповіді на конференції.	Додаткові (заохочувальні) бали (до 10 балів)	Додаткові (заохочувальні) бали (до 10 балів)
Кількість балів за результатами поточного контролю	50 балів	50 балів
Екзамен	50 балів	50 балів
Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни	100 балів	100 балів

*Кількість модулів × максимум балів за один модуль.

**Кількість робіт × максимум балів за роботу.

Підсумкове оцінювання у формі екзамену: максимальна кількість балів, що вноситься до відомості не може перевищувати 100 балів.

Академічні успіхи здобувача вищої освіти визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовуються в КНЕУ з обов'язковим переведенням даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-и бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку (табл. 5):

Таблиця 5 – Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю – екзамен, що використовується в Університеті та ECTS за дисципліною «Операції небанківських фінансово-кредитних установ»

100-бальна шкала	Оцінка при підсумковому контролі у формі екзамену	Шкала ECTS
90 – 100	відмінно	A
80 – 89	добре	B
70 – 79		C
66 – 69		D
60 – 65	задовільно	E
21 – 59	незадовільно з можливістю перескладання	FX

0 – 20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни	F
--------	---	---

3.2. Перезарахування та визнання результатів навчання з навчальної дисципліни

Перезарахування та визнання результатів навчання з навчальної дисципліни «Операції небанківських фінансово-кредитних установ» або її окремого компонента можливе у таких випадках:

– участь здобувача в програмі академічної мобільності (навчання в інших Університетах України або інших країн) відповідно до Положення про включене навчання і навчання за програмами Європейського Союзу студентів у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана у закордонних вищих навчальних закладах, Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, Положення про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана;

– участь у програмах здобуття неформальної та інформальної освіти відповідно до Положення про визнання результатів навчання в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, отриманих здобувачами у неформальній та інформальній освіті.

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

4.1. Основна література

1. Фінансовий бізнес: інновації, фінтах, регулювання: міжнародна колективна монографія / за заг.ред. д.е.н., проф. Л.О. Примостки / Л.О. Примостка, І.В. Краснова, В.В. Лавренюк, Л.М. Сембієва та ін. Київ: КНЕУ, 2022. 375 с.
2. Ринок фінансових послуг: навч. посібник./ укл. О.В. Третьякова., В.М. Харабара., Р.І. Грешко. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 118 с.
3. Страхування: навч. посіб / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіярова, О.М. Пахненко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
4. Операції банківських установ: тренінг / [Т. П. Остапишин, І. Б. Охрименко, О. В. Ситник та ін.] ; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Т. П. Остапишин. – К. : КНЕУ, 2013. 956 с.
5. Страхові послуги: [підручник] / [С.С.Осадець, Т.М.Артюх, О.О.Гаманкова та ін.]: кер. авт. кол. й наук. ред. проф. Осадець С.С. і доц. Т.М.Артюх. К.: КНЕУ, 2007. 464 с.

4.2. Додаткова література

1. Банківський менеджмент : інноваційні концепції та моделі : моногр. / за заг. ред. проф. Л.О. Примостки. К. : КНЕУ, 2017. 380 с.
2. Баранов А.Л. Вартісно-орієнтоване управління страховою компанією: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 356 с.
3. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Консолідація банківського та страхового бізнесу: теоретико-методологічні домінанти та тенденції розвитку: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2019. 183 с.
4. Краснова І.В. Формування інвестиційних стратегій на інтегрованих фінансових ринках: монографія Київ: КНЕУ, 2018. 618 с.
5. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія. К.: КНЕУ, 2009. 283 с.
6. Банківські операції: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / А.М. Мороз, М.Д. Алексеєнко, П.М. Чуб та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 303 с.
7. Операції банківських установ: тренінг / [Т. П. Остапишин, І. Б. Охрименко, О. В. Ситник та ін.] ; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Т. П. Остапишин. – К. : КНЕУ, 2013. – 956, [4] с.

8. Димніч О.В., Стецюк Т.І., Гаманков Д.В., Пархета Л.В. Участь громадян у діяльності недержавних пенсійних фондів: проблеми та мотивація / О.В. Димніч, Т.І. Стецюк, Д.В. Гаманков, Л.В. Пархета / «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». Зб.наук.праць №1 (36). С.515-521. Львів 21

4.3. Дистанційні курси та інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
3. Податковий кодекс України зі змінами і доповненнями №3219-IX від 30.06.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» зі змінами та доповненнями від 24 березня 2022р №2463-IX URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t012664?an=826297>
5. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР 196 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.
6. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 4 лютого 2021 р. «1201-IX URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z970723?an=10006>
7. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001р. № 2908-III (зі змінами і доповненнями) Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001р. № 2908-III зі змінами і доповненнями URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Law_22012002_2908-III
8. Закон України «Про заставу» від 02.10.1992 р. № 2654 зі змінами і доповненнями URL: https://urst.com.ua/act/pro_zastavu
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» зі з мінами і доповненнями № 2518-IX від 15.08.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-14>